

ÚVOD DO TEORIE VÝTVARNÉ VÝCHOVY

KVV/7024 | KVV/7127

Mgr. MgA. Dagmar Myšáková, Ph.D.

dagmar.mysakova@kaveka.cz, dagmar.mysakova@ujep.cz

Způsob zakončení: zápočet (KVV/7024), zkouška (KVV/7127)

Cíle předmětu (anotace):

Studující se seznamují s jednotlivými přístupy zprostředkování výtvarné tvorby a vyučování výtvarné výchovy, pozicí oboru a nárocích na osobnost zprostředkovatele. Na základě studia teorií výtvarné výchovy definují konkrétní pedagogické postupy, přístupy a metody a jejich aplikaci v rámci vyučování výtvarné výchovy. Současně se sledováním soudobého výtvarného vývoje odkazují k historickým kontextům a souvislostem. Seznamují se s východisky přípravy výtvarného úkolu, nejen s oblastí umění, ale také s oblastí vizuálních studií a s obrazy různé mediální provenience.

Obsah seminářů:

V průběhu seminářů budou studující prostřednictvím přednášek, samostatné práce, čtení textů a skupinové diskuze seznámeni/seznámeny s tématy:

1. Proměny pohledu na zprostředkování a vyučování výtvarné tvorby.
2. Historie výtvarné výchovy a její reflexe.
3. Stěžejní osobnosti teorie a didaktiky výtvarné výchovy v Čechách a ve světě.
4. Současná situace ve zprostředkování výtvarné tvorby a vyučování výtvarné výchovy.
5. Výtvarná výchova a vzdělávací oblast Umění a kultura.
6. Možnosti zprostředkování uměleckého díla.
7. Interpretace uměleckého díla.
8. Vizuální gramotnost.
9. Tvorba, tvořivost, její iniciace a podmíněnost.
10. Osobnost pedagoga výtvarné výchovy a její předpoklady.

Požadavky pro udělení zápočtu/zkoušky:

- > aktivní účast a práce v hodinách (tolerovány jsou 3 absence),
- > čtení zadaných textů a aktivní příprava na hodiny,
- > seminární práce v podobě interpretace zvoleného uměleckého díla (viz níže) – termín pro odevzdání práce: **24. 8. 2024**, termín pro poslední úpravy práce na základě komentářů vyučujícího k odevzdané práci: **14. 9. 2024**,
- > prezentace interpretace zvoleného uměleckého díla (viz níže),
- > úspěšné absolvování zápočtového testu (KVV/7024) / písemné zkoušky (KVV/7127), z témat a textů diskutovaných v průběhu seminářů.

Povinná literatura:

FULKOVÁ, Marie. *Když se řekne vizuální gramotnost*. Výtvarná výchova. 2002, **42**(2), 12–14. ISSN 1210-3691.

JUREČKOVÁ, Veronika. Umění pro život – kriticky myslet o umění. *Kultura, umění a výchova* [online]. 2014, **2**(2) [cit. 2014-09-23]. ISSN 2336-1824. Dostupné z: http://www.kuv.upol.cz/index.php?seo_url=aktualni-cislo&casopis=7&clanek=46.

Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání. [online]. Praha: MŠMT, 2017. [cit. 2019-09-23]. Dostupné z WWW: <http://www.msmt.cz/file/43792/>.

SLAVÍK, Jan. *Od výrazu k dialogu ve výchově: artefiletika*. Praha: Karolinum, 1997. ISBN 80-7184-437-3. (strany: 160–166)

SLAVÍK, Jan a Barbora ŠKALOUDOVÁ. Co dělám, když interpretuji. *Muzejní pedagogika dnes*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2008, s. 187–196. ISBN 978-80-244-1993-0.

ŠTĚPÁNKOVÁ, Kateřina. Jak „zabít“ tvořivost ve výtvarné výchově. *Kultura, umění a výchova* [online]. 2013, 1(1) [cit. 2013-10-03]. ISSN 2336-1824. Dostupné z: http://www.kuv.upol.cz/index.php?seo_url=aktualni-cislo&casopis=3&clanek=21.

Doporučená literatura:

BABYRÁDOVÁ, Hana. Nové proudy ve výtvarné výchově. *Škola muzejní pedagogiky 4*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2007, s. 9–46. ISBN 978-80-244-1869-8.

DAVID, Jiří. *Století dítěte a výzva obrazů*. Brno: Masarykova univerzita, 2008. ISBN 978-80-210-4593-4.

FULKOVÁ, Marie. *Diskurz umění a vzdělání*. Praha, H+H, 2005. ISBN 978-80-7319-076-7.

HAZUKOVÁ, Helena a Jan SLAVÍK. *Výtvarná výchova a její teorie v Českých zemích ve světových kontextech*. Praha PedF, 1998. ISBN 80-86039-70-6.

PODLIPSKÝ, Rudolf, Jaroslav VANČÁT, Věra UHL SKŘIVANOVÁ a Vladimíra ZIKMUNDOVÁ. *Tvořivost ve výtvarné výchově a její účinky na všeobecné vzdělávání*. Plzeň: ZČU v Plzni, 2017. ISBN 978-80-261-0728-6.

ROESELLOVÁ, Věra. *Proudí ve výtvarné výchově*. Praha: Sarah, 2000. ISBN 80-902267-3-6.

SLAVÍK, J. Mezi osobitostí a normou. Proměny české výtvarné výchovy na přelomu tisíciletí. In *Obory ve škole. Metaanalýza empirických poznatků oborových didaktik*. Praha: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta: 2005. ISBN 80-7290-225-3.

VANČÁT, Jan. *Tvořivost a obraznost ve Školním vzdělávacím programu*. Praha: EduArt ve vydavatelství MAC, 2008. ISBN 978-80-86783-31-4.

STRUKTURA SEMINÁRNÍ PRÁCE

V rámci semináře student/ka interpretuje umělecké dílo dle svého výběru, jehož interpretaci odevdá v textové podobě, která byla předem prezentována. Při interpretaci student/ka vychází z informací ze seminářů a čtených textů a dle pokynů vyučující využívá AI (ChatGPT).

Součástí seminární práce je:

Jméno studenta/studentky, studijní obor, ročník, název předmětu, jméno vyučující

Název vybraného díla, autor, rok, technika, rozměr (případně umístění)

Reprodukce díla + citace zdroje (viz níže)

Interpretace díla strukturovaná do vět. Student/ka uplatňuje postup interpretace, který byl společně reflektován v rámci semináře (viz níže). Při interpretaci využívá AI – ChatGPT (postup bude upřesněn v semináři), přičemž viditelně odlišuje vlastní text a text vygenerovaný s pomocí AI.

1) vlastní interpretace uměleckého díla dle struktury (viz Jurečková, 2015):

1. popis (co vidíme, jak je to uděláno)
2. analýza (jaké jsou vztahy /prostorové, barevné/ mezi prvky, kontrasty, kompozice atd.)
3. interpretace (co dílo znamená, jaké sdělení je s divákem dílem komunikováno)
4. zhodnocení (proč můžeme dílo považovat za hodnotné, proč bylo dílo studentem/studentkou vybráno, co na něm oceňuje)

2) interpretace od AI (ChatGPT) dle stejné struktury (tzn. popis, analýza, interpretace, zhodnocení)

- 3) **interpretace znalců** (teoretiků, kunsthistoriků, kurátorů atd. = citovat zdroje!) – pro tuto část interpretace student/ka využije alespoň 2 knižní zdroje + relevantní a ověřené zdroje internetové, ze kterých použije přímé citace (označeny uvozovkami)
- 4) **zasazení díla do širšího kulturně-historického kontextu**
1. kontext tvorby autora (popis celé jeho tvorby, co je pro ni charakteristické, jaké motivy se objevují apod.)
 2. obecně umělecký kontext (k jakému směru je autor přiřazován a proč, jak by se znaky tohoto směru daly demonstrovat vybraným dílem apod.)
(jsou uvedeny zdroje, odkud byly dané informace čerpány)

Ke všem použitým zdrojům (informace, obrazové přílohy) jsou náležitě uvedeny citace dle citační normy ČSN ISO 690 (Doporučený web: www.citace.com).

Jak citovat reprodukce uměleckého díla:

V případě, že se jedná o reprodukci z knihy/katalogu/webu:

Tvůrce. Název. Formát a typ zdroje. In: Bibliograická citace zdrojového dokumentu.

Příklady:

FILLA, Emil. *Kůň drásaný lvem*. Olejomalba na plátně. 1938. In: *Stavy mysli / Za obrazem: Stálá expozice GASK - Galerie Středočeského kraje*. Kutná Hora: GASK - Galerie Středočeského kraje, 2014, s. 81. ISBN 978-80-7056-185-0.

FILLA, Emil. *Kůň drásaný lvem*. Olejomalba na plátně. 1938. In: *Kůň drásaný lvem*. Online. Sbírka online - GASK. ©2025. Dostupné z: <https://sbirky.gask.cz/sbirky-online/?strana=1&fulltext=Kůň+drásaný+lvem&slider-min=1501&slider-max=2100&pl=&raz=&jo=&datfset=&dattset=&do=-searchForm-submit&id=128132939>. [cit. 2025-02-20].

V případě, že se jedná o Vaši vlastní fotografii, pořízenou na výstavě:

Tvůrce. Název. Vedlejší názvy. Formát a typ zdroje. Datum. Rozměry. Fyzické umístění.

Příklad:

FILLA, Emil. *Kůň drásaný lvem*. Olejomalba na plátně. 1938. 160 × 130 cm. Místo: Galerie Středočeského kraje. Stálá expozice *Stavy mysli / Za obrazem*. Kutná Hora.

DLE JAKÝCH KRITÉRIÍ BUDE SEMINÁRNÍ PRÁCE HODNOCENA

1. Práce se zdroji – dodržení podmínky využití minimálně dvou knižních zdrojů, správné citování dle normy, efektivní využití AI.
2. Stylistická stránka textu, gramatická správnost, množství chyb.
3. Splnění formálních náležitostí a struktury seminární práce (viz výše).
4. Schopnost zamyslet se nad významem díla (nejen, co na díle pozorujeme, ale současně, co dílo znamená, jelikož se jedná o dvě odlišné věci).
5. Vlastní úvahy nad dílem.